

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Lvdovici Molinæ, E Societate Iesv Theologiæ Doctoris, &
Professoris, Commentaria, In primam D. Thomæ partem**

Molina, Luis de

Lugduni, 1622

Generalis S. Theologiæ partitio.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-73915](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-73915)

COMMENTARIA IN PRIMAM D. THOMÆ PARTEM, DOCTORE LVDOVICO MOLINA è Societate IESV Autore. GENERALIS PARTITIO THEOLOGICÆ

A Ccedimus diuina ope freti, ad explanandam primam partem eius Summæ Theologiæ, quam D. Thomas, post multas, ac varias de Theologia tractationes, veluti vltimum lucubrationum suarum monumentum multò accuratius elaboratum, nobis reliquit. Sed antequàm ad singularum questionum explanationem descendamus, operæpretium erit, solum generalem quandam Theologiæ vniuersæ partitionem inchoare: cetera namque, quæ in proemio de Theologia disputari solent, cum D. Thomæ tota prima sui operis quæstione fufius Deo fauente disceremus.

Vide summe da sit Theologia parti...

Porro generalis partitio Theologiæ ex materia ipsa & obiecto, quod considerat, facillè poterit innotescere. Cum enim Theologia iuxta nominis interpretationem, à *Θεός*, quod est Deus, & *λόγος*, quod est sermo, Græcè dicta sit, quasi sermo, doctrinæ de Deo (non quidem lumine naturali procedens, vt Metaphysica, Theologiæ naturalis, sed lumine supernaturali diuinæ reuelationis) vtique obiectum & materies, quam considerat, erit Deus, tum in se spectatus, tum vt respicit res creatas, quæ proinde, vt attributionem habent ad Deum, sub eius etiam obiectum cadent, vt in sequentibus fiet magis manifestum. Deus verò duplicem habitudinem habet ad res creatas: alteram quidem communem rebus intellectu præditis cum iis, quæ intellectu carent, quatenus ab eo emanant, administrantur, atque ad fines suos diriguntur: alteram propriam rerum intelligentiæ præditarum, quatenus ad eundem Deum tanquam ad finem suum supernaturalem, sempiternamque suam felicitatem reducuntur, à quo, veluti fonte, emanarunt.

Præcipua Theologiae partitio.

Iuxta hæc ergo, in quinque præcipuas partes diuiditur vniuersa Theologia, quarum quæuis in multas alias subdividi potest. Prima considerat Deum in seipso, tam quoad ea, quæ illi conueniunt, quàm vnus est in essentia, quàm quoad ea, quæ illi competunt, quàm trinus est in personis. Hanc tradit Magister 1. lib. Sententiarum, & D. Thom. 1. part. suæ Summæ à quæst. 2. vsque ad 43.

Et quia prior est suapte natura emanatio rerum à Deo, quàm earum, quæ intellectum habent, ad eundem, vt ad finem suum supernaturalem reditus & conuersio, secunda Theologiæ pars confi-

A derat, tum rerum omnium emanationem à Deo, regimen, administrationemque earum ad fines suos: tum verò peculiariter mente præditarum supernaturalem statum, in quo ab autore suo condite sunt ac constitutæ. Quoniam verò Angelorum quidam, in illo statu æternam felicitatem non solum meriti, sed etiam consecuti sunt: alij verò inde per peccatum irreparabili casu decedentes, illic meritas pœnas dederunt, cum disputatione de primo statu Angelico coniunxit D. Thomas, tam ea, quæ ad bonorum reditum in Deum, merita, ad præmium; quàm quæ ad malorum auersionem, ruinam, suppliciumque pertinebant. Nec verò aptus fuit ea de re peculiarem tractationem instituere: tum quòd perpauca admodum de Angelorum meritis, atque lapsu cognoscamus: tum vel maxime, quòd potissimum negotium Theologiæ nostræ sit, modum tradere (vt pote hominibus maxime necessarium) quo mortales à lapsu primorum parentum ad sempiternam beatitudinem prouehantur. Hanc partem Theologiæ explicat Magister 2. li. Sent. Diuus verò Thomas reliquis quæstionibus huius primæ partis.

Cum autem duo sint mediorum genera, quòdes homines post lapsum redeuntur ad finem suum supernaturalem: quædam illis interna, seu in ipsis existentia, vt actus humani, virtutes, tam naturales, quàm supernaturales, & gratia, quibus, etiam si ab statu innocentie non decidissent, suum finem nihilominus essent consecuturi: quædam illis externa, vt mediator Dei & hominum homo Christus Iesus, vita, mors, & merita ipsius, ac sacramenta ab eodem instituta, tertia pars Theologiæ considerat media prioris generis, necnon vitia opposita, quibus homines in supremam miseriam dilabuntur. Hanc ex parte tradidit Magister in fine secundi lib. & ad finem tertij. Diuus autem Thomas 2. parte suæ Summæ. Ea verò pars, tum ob rerum multitudinem, tum quòd doctrinæ methodus ita postularet, merito diuisa est in eam, quæ de his ipsis diuisit in genere, ac prima secunda dicta est: & in eam, quæ de eisdem diuisit in specie, ac 2. 2. nuncupata est.

Quarta pars Theologiæ, media posterioris generis pertractat. De hac Magister quoad Incarnationis, & cetera Christi Optimi Maximi mysteria, disputat in principio tertij vsque ad distinctionem

A vigesi

MOLINA
D. THOMÆ

vigesimam secundam : quoad Sacramenta verò à principio quarti libri, vsque ad distinctionem 42. D. verò Thomas de Incarnatione, & reliquis quae ad Christum spectant, differit 3. parte ab initio vsque ad quaestionem 59. à sexagesima verò, Sacramentorum tractationem persequitur.

Quinta denique pars statum sempiternae felicitatis, Deumque, vt supernaturalis est hominum finis quoad assecutionem, contemplatur. Atque ita vniuersa Theologia quasi aureo quodam circulo à Deo incipiens, & per creaturas excurrens, ad eundem ordinatissimè regreditur. Diximus in quinta parte Theologiae Deum considerari, vt est vltimus finis quoad assecutionem, quia quoad intentionem, prior est consideratio finis, quam mediocorum quae ad finem conducunt : qua ratione D. Thomas ad initium primae secundae disputat etiam de vltimo fine, quantum locus ille postulat: at verò quinta pars Theologiae, de vltimo fine, statimque Beatorum diserit quoad executionem & assecutionem, quo pacto consideratio finis posterior est consideratione eorum quae ad finem ordinantur. Caterum non solum considerat sempiternam felicitatem, statimque Beatorum, quoad animam & corpus : sed etiam ea, quae, vt praerentia, cum his coniuncta sunt : in quibus resurrectio mortuorum, generale, & proprium cuiusque iudicium, ignis, & locus Purgatorij numerantur. Quia verò oppositorum eadem est disciplina, agit etiam de statu & receptaculis eorum, qui poenis tam damni, quam festus in sempiternum tempus addicuntur. Hanc partem Theologiae tradit Magister in 4. à distinctione 43. vsque ad finem libri. D. verò Thomas in Summa non solum eandem non attingit, sed ne sacramentorum quidem explanationem morte praeventus absoluit. Quia ergo haec quae partes, in quas vniuersam Theologiam distribuimus, non solum multò congruentiori ordine, sed etiam longè copiosius traduntur in Summa à D. Thoma quam antea, vel ab eodem variis in operibus, vel à Magistro, ceterisque eius commentarioribus explicatae fuerint, meritò hoc vltimum Diui Thomae opus, quasi postremam eius voluntatem ac testamentum, nobis cum incredibili Ecclesiae vtilitate relictum, commentandum praeter ceteris delegimus.

In quas partes distribuitur prima pars Summae D. Thomae.

*Prima pars
D. Thomae
distribuitur.*

Prætermissa prima quaestione huius primae partis Summae Diui Thomae, in qua disputat de scientia ipsa Theologiae in se spectata, reliquae quaestiones, in quibus iam aggreditur explanationem obiecti Theologiae, in tres partes praecipuas distribui possunt. Prima, quae à quaestione 2. vsque ad quaestionem 26. protenditur, disputat de Deo, quae vnus est in essentia, & de attributis, quae illi ita spectato conueniunt. Secunda, à quaestione 27. vsque ad 43. differit de Deo, quae Trinus est in personis, ac de mirabili summae Trinitatis mysterio. Tertia denique, vsque ad finem primae partis, in Dei Optimi Maximi contemplatione versatur, quatenus rerum omnium creatarum effector est, atque gubernator.

QVÆSTIO I.

De sacra doctrina qualis sit, & ad quam se extendat.

ARTICVLVS I.

Vtrum praeter physicas disciplinas necessaria sit alia doctrina ad salutem.

DISPVATIO I.

¶ LVTD hoc loco ante omnia animaduertendum est, duobus modis disciplinam aliam posse dici physicam siue naturalem, vno, ex obiecto, quia rem naturalem, minimève separatam à materia sensui subiecta considerat : hoc modo scientia physica distinguitur ab Arist. 6. Metaph. cap. 1. à Metaphysica, Mathematicis, & iis scientiis, quae in praxi versantur. Altero modo, ex lumine ipso, quo gignitur : quo pacto disciplinae omnes, quae lumine naturali acquiruntur, Physicæ appellantur. Atque hoc pacto accipit D. Thomas hoc loco disciplinam physicam, vt ex corpore Articuli perspicuum est. Quare proposita disputatio hunc habet sensum, Num, praeter disciplinas, quae lumine naturali comparantur, necessaria sit alia ad salutem, quae lumine supernaturali diuinae reuelationis acquiratur.

Duobus modis disciplinam aliam dici physicam.

Supponit D. Thomas eorum, quae nobis diuinitus reuelata sunt, quaedam esse, ad quorum cognitionem solis naturae viribus accedere non poteramus, vt finem praemiumque nobis propositum esse supra naturae facultatem, consistereque in clara Dei visione, arcana Trinitatis atque Incarnationis mysteria, & alia similia : quaedam verò, quorum cognitio solo lumine naturali comparari poterat, vt Deum esse, esse vnum, esse omnium rerum principium, & id genus alia.

Sensus quaestionis.

Duo genera rerum quas per reuelationem nouimus.

Hoc supposito, tres statuit conclusiones. Prima est. Quod attinet ad reuelata prioris generis, necessarium fuit ad salutem, vt praeter disciplinas, quae lumine naturali comparantur, esset alia, quae per diuinam reuelationem eorum aliqua hominibus innotescerent. Hanc probat exemplo adhibito in vltimo fine ac praemio nobis proposito. Cum enim cognitio illius necessaria sit ad salutem (quandoquidem praecognitio finis necessaria est, vt homines se & suas actiones in illum referant) haec verò excedat facultatem intellectus solo lumine naturali illustrati, iuxta illud Esaiæ 64. *Oculus Deus non vidit absque te, quae preparasti expectantibus te*, quod citans, atque amplius explicans Paulus 1. ad Corinth. 2. ait: *Oculus non vidit, neque auris audiuit, neque in cor hominis ascendit, quae preparauit Deus iis, qui diligunt illum, nobis autem reuelauit Deus per Spiritum suum* : consequens est, vt ad salutem necessaria fuerit hominibus disciplina, quae supernaturaliter aliqua ex reuelatis prioris generis agnoscerentur.

Prima conclusio.

Secunda est. Quod attinet ad reuelata posterioris generis, fuit etiam necessaria ad salutem disciplina, quae ea quoque nobis reuelarentur. Hanc probat, quia à paucis, ac per longum tempus, nec sine multorum errorum admixtione huiuscemodi res solo lumine naturali addiscuntur : quare cum ex illorum cognitione salus hominum pendeat, vtique vt animae salus, & certius, & pluribus obueneret, necessarium fuit illam etiam per reuelationem haberi.

2. Conclusio.

Tertia